

LEVEN IN GRIJS EUROOPA

Als iets de afgelopen maanden duidelijk is geworden, is het wel hoe verlamdend de kredietcrisis werkt. Kijk maar naar de impact op het vertrouwen van consumenten, banken en de G7. Het gevolg van dit alles is dat ook bedrijven de hand op de knip houden. Iedereen wacht af. *Money makes the world go round*. En nu het geld de wereld niet zo snel meer rond gaat, draait ook de wereld meteen een stuk langzamer. In ieder geval economisch. Je moet er niet aan denken wat er gaat gebeuren als we met een échte verandering te maken krijgen: de vergrijzing.

Als er over vergrijzing gesproken wordt, zie je al snel doorvertalingen naar andere trends: 'Health en wellness worden belangrijker', 'ouderen worden steeds actiever'. Nog een stap verder leidt tot mooie nieuwe concepten, zoals de volgende vernieuwde versie van de seniorenbeurs, datingsites voor 55-plussers en telefoons met grote toetsen. Op zich allemaal goede ideeën, maar niet het antwoord op de echte uitdaging waar we met z'n allen voor staan.

50 miljoen mensen te kort

De Europese bevolking zal in de komende jaren afnemen met ongeveer 25 tot 40 procent. In vrijwel alle Europese landen ligt het geboortecijfer onder de 2,1 wat nodig is om de bevolking stabiel te houden. In Nederland is dat getal 1,7, in Duitsland 1,37 en in Spanje zelfs 1,15. In

Italië en Polen is de bevolking nu al aan het krimpen. En dankzij betere leefomstandigheden en medische zorg leven we allemaal ook nog langer.

Het effect hiervan is dramatisch. Steeds minder jongeren moeten aanmerkelijk meer belastingen en premies gaan betalen. Omdat er zoveel meer ouderen minder belastingen gaan betalen en bovendien een groter beroep gaan doen op sociale voorzieningen.

Ik wil het financiële probleem niet bagatelliseren, maar het is hooguit de helft van het probleem. Op dit moment is het zo dat je, als je met pensioen gaat, bijvoorbeeld elke maand een bedrag van je pensioenverzekeraar of uitkeringsinstantie ontvangt. Hier zit de andere helft van het probleem: over twintig jaar heb je niet zoveel aan geld alleen. Je kunt dan wel geld ontvangen, maar de vergrijzing heeft er tegen die tijd toe geleid dat er meer senioren zijn dan mensen die daadwerkelijk voor al die senioren kunnen zorgen. Naar schatting komen we straks ongeveer 50 miljoen mensen te kort in Europa.

Steutelrol financiële dienstverleners

Money makes the world go round. Banken, verzekeraars en pensioenfondsen spelen een cruciale rol in hoe ons leven er uit gaat zien in een grijs Europa. Meer dan ooit.

Een goede pensioenverzekeraar geeft straks niet alleen geld, maar zorgt er

vooral voor dat er concrete verzorging klaarstaat als je dat nodig hebt. Je krijgt korting als je, bijvoorbeeld met je kinderen, je mantelzorg zelf hebt geregeld. Maar ook als je door zelfmedicatie de kosten laag houdt.

Nu sparen ouders en grootouders voor hun (klein)kinderen. Straks omgekeerd. 'Zodat je op je 18de kunt gaan studeren' wordt 'zodat je vanaf je 50ste je ouders goed kunt onderhouden'. Banken gaan kinderen op school uitleggen hoe ze verstandig met geld om moeten gaan. De hypotheek wordt een huizenplan waarin huis, hypotheek, verbouwing en onderhoud zijn gecombineerd in één product. De factor arbeid is immers schaarser dan geld. Het huizenplan voorziet ook in een tweede woning in Zweden, uiteraard met verzorging aan huis. Door de *global warming* is er in Zuid-Spanje niet zoveel meer aan. Bovendien heeft de vergrijzing daar al helemaal toegeslagen, en is er geen zuster meer te krijgen.

Van geld naar manpower

In plaats van uitkeringsinstantie wordt die financiële dienstverlener dus probleemoplosser. In plaats van geld overmaken, moet men mensen leveren, zorg gaan organiseren en aandacht besteden aan preventie. Dat is een volstrekt andere manier van werken, met een volstrekt ander businessmodel. Het ligt dan ook voor de hand dat financiële dienstverleners *partnerships* zullen aangaan met

ondernemingen met aanvullende competenties. Bankieren en verzekeren is in de toekomst dan ook niet alleen voorbehouden aan de bekende partijen die we momenteel kennen. We kunnen allerlei nieuwe toetreders verwachten. Dat is overigens van alle tijden. In Groot-Brittannië zijn Virgin en Easy Jet al in financiële dienstverlening gestapt. Maar dat is toch vooral 'David tegen Goliath', inspelend op de gepercipieerde bureaucratie. Voor de komende twintig jaar moeten we denken aan ondernemingen als Randstad, Adecco en Manpower. Partijen die iets cruciaals toevoegen qua dienstverlening. General Electric, Google, Vodafone en Veolia, die vanuit andere competenties nieuwe toegevoegde waarde kunnen bieden. Maar ook aan grote pensioenfondsen als ABP en PGGM. Waarom alleen uitkeren als je echt iets kunt betekenen voor je klanten?

Dit artikel is een sneak preview van het boek *The future of finance* van Adjiedj Bakas en Roger Peverelli. *The future of finance* beschrijft de wereldwijde megatrends voor de komende twintig jaar en geeft een visie op de consequenties voor banken en verzekeraars. De *business-to-business*-editie van het boek is vanaf september 2008 beschikbaar. In 2009 ligt het wereldwijd in de boekhandel. Voor meer informatie: rpeverelli@vodw.com.